

มติชนรายวัน
พ.ศ. 14 ต.ค. 53

กว่าจะเกิดก็สายไปแล้ว

วรากรณ์ สามโกเศศ
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

เหตุใดความยากจนจึงมักดำรงอยู่อย่างคงทน? เหตุใดบ่อยครั้งที่การทุ่มเท
ทรัพยากรขนาดใหญ่ให้คนจนเพื่อการศึกษาจึงไม่ประสบผลสำเร็จ? และจะแก้ไขความยากจนที่
ได้ผลเต็มที่กันอย่างไร? คำตอบเหล่านี้โยงใยอย่างไม่น่าเชื่อกับเหตุผลทางชีววิทยา

เราเชื่อกันมานานว่ายีนส์และสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนดว่าเราจะเป็นอย่างไร
สำหรับบางคนยีนส์เป็นด้านยาวของสี่เหลี่ยมผืนผ้า ส่วนสิ่งแวดล้อมเป็นด้านกว้าง แต่
สำหรับบางคนก็กลับกัน สิ่งแวดล้อมเป็นด้านยาว อย่างไรก็ตามงานวิจัยหลายชิ้นชี้ให้เห็นว่า
มีปัจจัยที่สามารถมาร่วมเป็นตัวกำหนด และอาจเป็นตัวกำหนดที่สำคัญที่สุดก็เป็นได้ ปัจจัย
ตัวนี้ก็คือสภาพแวดล้อมของทารกขณะอยู่ในครรภ์ (uterine environment)

คอลัมน์ของ Nicholas D. Kristof ในหนังสือพิมพ์ International Herald Tribune
เมื่อเร็ว ๆ นี้ระบุว่านักวิจัยพบว่าความอ้วน โรคเบาหวาน และความป่วยทางจิตในผู้ใหญ่
ล้วนเกี่ยวพันกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับการอยู่ในครรภ์เมื่อหลายสิบปีก่อนหน้านั้น

หนังสือชื่อ “Origins : How the Nine Months Before Birth Shape the Rest
Our live” โดย Annie Murphy Paul บรรยายถึงการค้นพบสำคัญที่ว่าสภาพแวดล้อมของครรภ์
ที่อยู่ภายใต้ความเครียด อาจเป็นตัวอธิบายว่าเหตุใดความจนจึงดำรงอยู่อย่างคงทนข้ามหลาย
ชั่วคนได้

ความจริงของเรื่องนี้ก็คือหญิงมีครรภ์ที่อยู่ในชั้นรายได้ที่ต่ำมักมีทางโน้มจะเผชิญ
ความเครียดทางเศรษฐกิจ อารมณ์ซึมเศร้า ความรุ่มร้อนกังวล ตลอดจนรับสารเคมี
สารพิษจากควันเสียรถยนต์ และยาฆ่าแมลง นอกจากนี้มีความเป็นไปได้สูงที่จะดื่มเหล้า
สูบบุหรี่ ไม่กินวิตามินเสริม ไม่กินอาหารครบหมู่ และไม่ได้รับการดูแลครรภ์อย่างมี

คุณภาพ อีกทั้งความไม่รู้อันเนื่องมาจากพ่อแม่ก็ยากจนไม่มีการศึกษาทำให้ไม่ได้รับคำแนะนำที่ดี

ผลที่เกิดขึ้นก็คือได้ทารกที่เริ่มต้นชีวิตที่ “แพ้” เสียแล้ว งานวิจัยพบว่าทารกในครรภ์ที่แม่เผชิญกับความเครียดมีทางโน้มที่จะเรียนหนังสือจบชั้นไม่สูง สุขภาพไม่ดีตลอดชีวิต จนทำให้ยากจนอยู่ต่อไป ถ้าสิ่งเหล่านี้เป็นจริงก็หมายความว่า การทุ่มเททรัพยากรการศึกษาสำหรับเด็กก่อนเข้าโรงเรียนก็ไม่เป็นผล เพราะสายเกินกว่าที่จะไปทำลายวัฏจักรแห่งความยากจนได้

ก่อนหน้างานวิจัยสมัยใหม่ในสาขา “การเริ่มต้นของทารกในครรภ์ (fetal origins)” ดังกล่าว งานวิจัยมีชื่อเสียงชิ้นหนึ่งในสาขานี้ในปี 1989 พบว่าน้ำหนักของทารกแรกเกิด (ตัววัดทางอ้อมของการได้รับสารอาหารของทารกในครรภ์) สามารถช่วยพยากรณ์ได้ว่าเมื่อเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ในอีกครึ่งศตวรรษต่อมาจะมีโอกาสเป็นโรคหัวใจเพียงใด งานวิจัยชิ้นนี้อ้อฉวาในสมัยนั้นเพราะผู้คนกังขา แต่หลายปีผ่านไปงานศึกษาอีกหลายชิ้นสรุปให้เห็นว่าช่วงเวลาของการเป็นทารกอยู่ในครรภ์เป็นช่วงเวลาที่สำคัญอย่างยิ่งเพราะจะมีผลกระทบต่อสุขภาพในอีกหลายทศวรรษต่อมา

นักเศรษฐศาสตร์ Douglas Almond แห่งมหาวิทยาลัยชิคาโกศึกษาเด็กที่เกิดภายหลังจาก Spanish Flu (การระบาดของไข้หวัดใหญ่ของโลกครั้งใหญ่ในปี 1918 ซึ่งทำให้มีคนตาย 50-100 ล้านคนทั่วโลก) ในสหรัฐอเมริกาซึ่งทำให้หญิงมีครรภ์ถึงหนึ่งในสามติดเชื้อ Almond เปรียบเทียบทารกที่เกิดจากแม่เหล่านี้กับทารกที่เกิดจากแม่ก่อนหรือหลัง Spanish Flu และพบว่าเด็กที่แม่ป่วยมีสุขภาพที่เลวกว่าโดยเฉลี่ยไม่ว่าจะใช้ตัวชี้วัดเกี่ยวกับเศรษฐกิจสังคมตัวใดมาวัดก็ตาม

เด็กเหล่านี้มีความเป็นไปได้ที่เรียนจบไฮสคูลน้อยกว่าเด็กปกติถึงร้อยละ 15 และมีความเป็นไปได้ที่จะยากจนกว่าร้อยละ 15 และเป็นโรคหัวใจกว่าร้อยละ 20 เมื่อเทียบกับเด็กที่แม่ไม่ติดเชื้อ

ความเครียดของแม่ดูจะมีผลกระทบด้านลบอย่างแรงต่อทารก โดยอาจเกี่ยวกับการหลั่งฮอร์โมน cortisol เมื่อบุคคลหนึ่งมีความกังวล มีงานวิจัยอีกหลายชิ้นพบว่า

ทารกซึ่งอยู่ในครรภ์มารดาในระหว่างสงครามอาหรับ-อิสราเอล ครั้งที่เรียกว่า Six-Day War ในปี 1967 มีโอกาสที่จะป่วยทางจิต (schizophrenia) มากกว่าเด็กปกติในยามที่โตขึ้นเป็นผู้ใหญ่

The Journal of the American Medical Association เคยรายงานว่ามีเด็กจีนที่เกิดในช่วงอาหารขาดแคลนครั้งใหญ่ในจีนระหว่าง ค.ศ. 1959-1961 มีโอกาสที่จะเป็น schizophrenia มากกว่าเด็กที่เกิดในช่วงเวลาอื่นถึงหนึ่งเท่าตัว

ข้อเท็จจริงเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าช่วงเวลาของการมีครรภ์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อคุณภาพของผู้ใหญ่ในชั่วคนต่อไป การรับสารเคมีและสารพิษของแม่ สุขภาวะของครรภ์ที่ไม่ดีอันเนื่องมาจากความเครียด ความกังวล การขาดการดูแลครรภ์ที่มีคุณภาพ ฯลฯ เป็นประเด็นที่ต้องได้รับการเอาใจใส่

คุณภาพของมนุษย์คือหัวใจของการแก้ไขความยากจน การทุ่มเททรัพยากรเพื่อการศึกษาเป็นพิเศษสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนของครอบครัวที่ขาดแคลนก็ควรทำไป แต่ต้องตระหนักว่าสิ่งที่สำคัญกว่าก็คือการให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ดูแล ตั้งแต่ทารกยังอยู่ในครรภ์เพื่อให้ได้ทารกที่มีคุณภาพเป็นเบื้องต้น

การตัด “วัฏจักรความยากจน” กระทำได้ด้วยการมีช่วงเวลาตั้งครรภ์ที่มีคุณภาพเพื่อมิให้เกิดการ “แพ้” สำหรับคนยากไร้ตั้งแต่ก่อนที่จะเกิดมา ซึ่งจะช่วยให้หลุดออกจากความยากจนได้ยาก การทุ่มเททรัพยากรขนาดใหญ่ให้แก่แม่ในช่วงที่มีครรภ์ และการให้ความรู้ก่อนที่จะตั้งครรภ์จึงเป็นนโยบายที่อาจแก้ความยากจนได้ตรงจุดกว่า

สุภาษิตฝรั่งเก่าแก่ที่ว่า “ลูกคือทรัพยากรอันล้ำค่าของคนยากจน” จะเป็นจริงก็ต่อเมื่อทารกในครรภ์ของแม่ผู้ยากจนได้รับการดูแลอย่างมีคุณภาพเท่านั้น
